

POLITIET

Årsmelding 2008

Politiets utlendingsenhet

Viktige hendelser i 2008

2008 har vært et år preget av høy aktivitet i Politiets utlendingsenhet (PU). Vi registrerte i alt 14 302 asylsøkere. Det er 7852 flere enn i 2007, da vi registrerte 6450 asylsøkere. Samtidig har vi uttransportert 2891 personer mot 2628 personer i 2007. Vi merket en klar stigning i antall asylsøkere allerede høsten 2006, og tilgjengelige prognoser tilsier at antallet vil holde seg høyt også i 2009. Vi har registrert en særlig stor vekst i antall søkere fra Irak, Eritrea, Afghanistan og Somalia, uten at vi kan påpeke noe entydig årsak til dette.

2

Den store økningen i antall asylankomster har stilt oss overfor store organisasjonsmessige utfordringer, og vi har vært nødt til å gjennomføre ulike tiltak for å håndtere den voksende oppdragsmengden. Det er blant annet foretatt flere nyansettelser, samtidig som flere medarbeidere jobber turnus slik at vi kan foreta flere registreringer på kveldstid og i helgene. Vi har tro på at vår nye organisasjon, som ble fremforhandlet i 2008 og som nå igangsettes ved inngangen til 2009, vil gjøre PU mer fleksibel og bedre i stand til å møte ulike variasjoner i oppdragsmengden. Samtidig skal organisasjonsendringene bidra til å heve vår kompetanse, slik at vi kan utvikle oss og levere enda bedre resultater.

Kunnskap om geografi, land, språk og ulike kulturer er en kjernekompetanse som er avgjørende for at PU skal kunne utføre sine oppgaver effektivt og med høy kvalitet. Dette gjelder både i forhold til asylregistrering, identitetsundersøkelser og uttransporter. Mer enn halvparten av våre ansatte vil, i den nye organisasjonen, bli tilknyttet driftsavdelinger med ansvar for ulike geografiske regioner. Dette for å gi både ledere og medarbeidere mulighet til å spesialisere seg innen avgrensede regioner relatert til søkerens opprinnelsesland, og dermed sikre den enkelte god "landkompetanse".

Fastsettelse av identitet er en sentral oppgave for PU og noe vi har fokus på allerede ved registreringen av asylsøkerne. Usikker identitet er en polisær og sikkerhetsmessig utfordring, samtidig som fastsatt identitet er en forutsetning for å kunne gjennomføre tvungen retur av personer med ulovlig opphold. Rask avklaring av identitet er videre av avgjørende betydning for at UDI og UNE skal kunne treffe riktige vedtak. I 2008 var det kun 3,8 prosent av søkerne som fremviste pass eller annet identifikasjonsdokument ved ankomst til PU. I de tilfeller hvor asylsøkere eller andre med ulovlig opphold i Norge ikke vil medvirke til fastsettelse av egen identitet, er det ofte et vanskelig og møysommelig arbeid som må til for å kunne verifisere personene. Signaler i form av foto og fingeravtrykk er viktige tiltak i denne sammenheng. Det samme gjelder bruk av språkanalyser.

Ingrid Wirum
Ingrid Wirum,
sjef for PU

PU har i 2008 returnert et stort antall personer til over 100 ulike land. Antall uttransporterte har økt med 10 prosent sammenlignet med 2007. Regjeringens arbeid for å fremforhandle gode returavtaler er viktig for å effektivisere returarbeidet og sikre gjennomføring av våre uttransporter. Vi har i 2008 erfart at bl.a. tidligere inngåtte avtaler med Vietnam og ratifikasjonen av returavtalen med Russland har vært fordelaktig i vårt verifiseringsarbeid og sikret gjennomføring av planlagte returer. Justissektoren utplasserte høsten 2008 fire spesialutsendinger i Amman, Rabat, Bangkok og Nairobi. PU er faglig ansvarlig for utsendingene, som særlig skal arbeide for å forhindre menneskesmugling, verifisere opplysninger om opprinnelsesland og legge til rette for uttransport av personer med ulovlig opphold. Utsendingene vil være viktige samarbeidspartnere for PU og et nyttig tiltak for å sikre flere uttransporter til de områder som utsendingene arbeider opp mot.

PU ble i 2008 med i Politidirektoratets prosjekt "Trygghet og tillit". Ved hjelp av kunnskapsstyrt politiarbeid skal prosjektet velge ut og jobbe med forbedringsområder i møtet mellom ansatte i politiet og innvandrere. Vår organisasjon skal til enhver tid være basert på brukernes behov. Som en del av utlendingsforvaltningen leverer PU unike tjenester, og våre brukere har ikke mulighet til å velge andre tjenesteytere. Dette betyr at vi i tillegg til tradisjonelle forvaltningsverdier som rettssikkerhet, forutsigbarhet og likebehandling også må legge til rette for åpenhet og tilgjengelighet. Vi skal yte god service overfor våre brukere og møte dem med vennlighet, åpenhet og respekt!

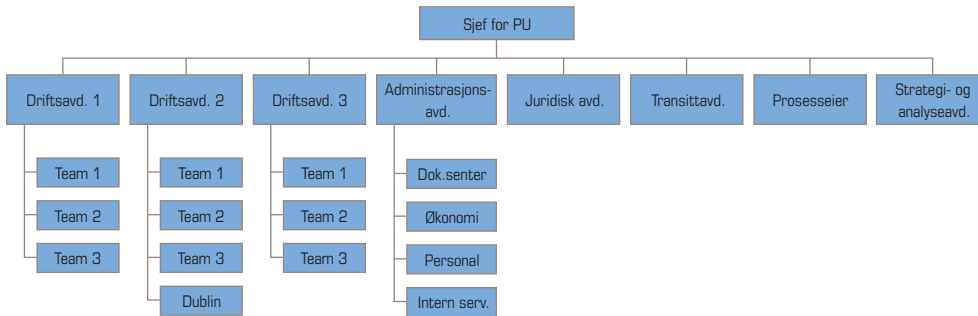
Organisasjonen

PU har i 2008 jobbet aktivt med å utvikle organisasjonen.

Organisasjonsutviklingen er et resultat av en ekstern evaluering som ble gjort i 2007.

Omorganiseringen har resultert i en helt ny organisasjon som innføres fra 1. januar 2009. Det er til dels store organisatoriske endringer som skal implementeres.

PU har nå åtte avdelinger: Tre driftsavdelinger, Transittavdelingen, Strategi- og analyseavdelingen, Juridisk avdeling og Administrasjonsavdelingen. I tillegg er prosesseier organisert som egen avdeling.

4

Driftsavdelingene skal ha en regionvis inndeling basert på asylsøkernes geografiske tilhørighet, religion, språk og kultur. Driftsavdeling 1 har ansvar for Nord-Afrika og arabisktalende land, driftsavdeling 2 for Europa og Dublin-sakene og driftsavdeling 3 for Afrika sør for Sahara og resten av verden.

Avdelingene registrerer alle asylsøkere som kommer til Norge og jobber med å avklare identiteten på personer som har en uklar identitet. De koordinerer også pågrepser og uttransporteringer av personer som har fått avslag på asylsøknad eller på annen måte ikke har lovlig opphold i landet.

Hver driftsavdeling har en operasjonsleder. Operasjonslederne skal ha ansvar for den daglige ledelse og drift av vekten og ha oversikt over og koordinere PUs operative aktiviteter.

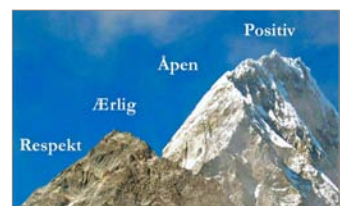
Strategi- og analyseavdelingen skal støtte og bidra til utvikling i organisasjonen og sikre PU relevant styringsinformasjon. Avdelingen skal samle og bearbeide informasjon, lage analyser og spre kunnskap ut i organisasjonen og til samarbeidspartnere.

Transittavdelingen driver politiets utlendingsinternat ved Gardermoen. I tillegg har avdelingen ansvar for transittjenesten ved Oslo lufthavn.

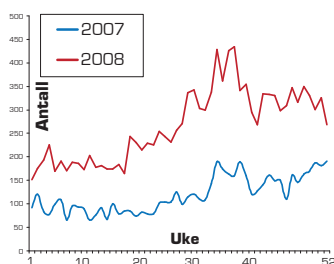
Administrasjonsavdelingen, Juridisk avdeling og **Prosesseier** støtter den øvrige organisasjonen.

PUs verdier: Positiv – Åpen – Ærlig – Respekt

PU har gjennomført en verdiprosess for å finne noen felles verdier for alt vi gjør. Positiv, åpen, ærlig og respekt er grunnpilarene for hvordan vi skal møte brukere, samarbeidspartnere og kollegaer. Våre vedtatte samspillsregler gir viktige føringer for hvordan vi skal forholde oss til hverandre og hva vi kan forvente av våre kollegaer.

Registrering

Antall registrerte asylsøkere pr. uke de to siste årene. Vi ser tydelig at antall asylsøkere var høyere i hele 2008 enn i 2007.

Politiets utlendingsenhet registrerte 14 302 asylsøkere i 2008. Det var 122 prosent flere enn i 2007, da 6450 asylsøkere ble registrert. Utviklingen med mange asylsøkere i slutten av 2007 fortsatte inn i 2008. Det kom spesielt mange asylsøkere i sommermånedene.

Som i 2007 var det også i 2008 flest asylsøkere fra Irak. En femdel av alle asylsøkere oppga å være fra Irak. Eritreere var den nest største gruppen med 13 prosent av asylsøkerne, mens afghanere var den tredje største gruppen og utgjorde 10 prosent av alle som søkte asyl.

Torshovprosjektet

Høsten 2008 startet PU og UDI et seks måneders prøveprosjekt med felles lokaler på Torshov. Dette for å sikre tett samarbeid i saksbehandlingen. UDI behandler asylsakene umiddelbart etter at PU har registrert søkerne. Sakene blir dermed avgjort raskere enn ved ordinær behandling. Prosjektet vil bli evaluert i 2009.

PU-ansatt registrerer, ved hjelp av tolk, en irakisk asylsøker på Torshov.

Enslige mindreårige

I 2008 sa 999 (7 prosent) av asylsøkerne at de var under 18 år. Det er en økning fra 2007, da 315 (4,9 prosent) sa at de var mindreårige. Nesten halvparten av de som var mindreårige oppga å komme fra Afghanistan. En fjerdedel oppga Irak som hjemland.

Færre med pass

Det var 538 asylsøkere som ankom PU med pass når de søkte asyl. Det utgjør 3,8 prosent av asylsøkerne. I 2007 var prosentandelen med pass 6,4. Av de som hadde pass ved registrering, hadde 67 asylsøkere Schengen-visum i passet. Det utgjør 0,5 prosent av søkerne. I 2007 var det samme tallet 1,8 prosent.

Rekord i Eurodac-treff

I 2008 ble 3282 av de som søkte asyl i Norge funnet i Eurodac-basen. De har dermed avgitt fingeravtrykk i et annet europeisk land før de kom til Norge. Det utgjorde i overkant av 23 prosent av alle asylsøkerne. Det er den høyeste andelen som er registrert siden Eurodac-basen ble opprettet i 2003. I 2007 var i overkant av 15 prosent av asylsøkerne registrert i denne basen.

Fingeravtrykkene til alle som søker asyl blir sjekket opp mot Eurodac-basen.

Blant de som ble funnet i Eurodac-basen, var 30 prosent (1388 personer) tidligere registrert i Hellas, 22 prosent (1027 personer) i Italia og 17 prosent (812 personer) i Sverige.

Irakere var den største gruppen som ble funnet i Eurodac i 2008. Som vi ser av tabellen, var de fleste av disse tidligere registrert i Hellas, Sverige og Tyskland.

Oppgitt statsborgerskap	Antall søkere	Andel med Eurodac-treff	Land de tidligere er registrert i og antall		
Irak	634	20,3 %	Hellas 366	Sverige 255	Tyskland 71
Afghanistan	627	46,0 %	Hellas 588	Sverige 36	Italia 31
Somalia	472	37,1 %	Italia 408	Hellas 134	Sverige 72
Eritrea	417	23,0 %	Italia 333	Hellas 104	Malta 44
Russland	175	16,6 %	Polen 154	Sverige 32	Tyskland 17

Ødelagte fingeravtrykk

Det ankom 280 asylsøkere som under opptak av obligatorisk fingeravtrykk viste seg å ha skadde fingertupper. De fleste av disse oppga å komme fra Eritrea. PU varetektsfengslet 78 asylsøkere i 2008 fordi de hadde manipulert fingrene. Dette er det høyeste antallet i PUs historie.

Ødelagt fingeravtrykk til venstre og normalt til høyre.

Menneskehandel

PU har i løpet av 2008 innrapportert seks tilfeller der det har vært mistanke om mulig menneskehandel. Alle tilfellene gjelder kvinner fra Nigeria. PU varslet rutinemessig UDI, Kripos, Politidirektoratet, STOP-gruppen og ROSA-prosjektet i Oslo.

Hendelse

Drittjobb ga resultater

En puslejobb av innholdet fra septiktanken på et fly resulterte i funn av fire pass.

I slutten av mai 2008 ankom fire indere Gardermoen med fly fra Istanbul. Da de skulle gjennom passkontrollen, hadde ingen av dem ID-dokumenter. De søkte asyl og ble overført til PU. Politiet på Gardermoen fattet mistanke om at de måtte ha kvittet seg med passene sine på flyet, sannsynligvis i toalettet. De fikk derfor tømt septiktanken og silt innholdet fra denne. Restene ble levert i en pose til PU.

Et alternativt puslespill

En polititjenestemann i PU fikk jobben med å prøve å finne ut om det var rester fra pass i innholdet fra septiktanken. Han klarte å plukke frem, rengjøre og pusle sammen restene fra fire pass som var revet i stykker og kastet i toalettet. Til slutt fant han bilde av to av personene og pass-numre og navn på alle fire.

Ble konfrontert med funn

Søkerne ble svært overrasket da de under registreringen ble konfrontert med restene av passene sine. Alle hadde på forhånd hevdet å være uten ID-dokumenter. En av inderne benektet tilhørighet til noen av passene. Navnet på passet finnes imidlertid på passasjerlisten fra flyet fra Istanbul, men søkeren oppga en annen identitet ved asylregistreringen. Alle inderne forsvant fra asylmottaket etter få dager og før de hadde vært til asylinter-vju hos UDI.

Puslejobben ga resultater, og flere av inderne ble identifisert.

Hendelse

Kakebilde avslørte asyløgn

I en undersøkelse av en bolig ble det funnet en mengde fotoalbum, samt en almanakk tilhørende et burundisk ektepar. Ved nærmere undersøkelse av bryllupsbildene oppdaget en ID-etterforsker i PU at navnene på bryllupskaka ikke stemte overens med navnene som ekteparet hadde oppgitt til norske myndigheter ved søknad om asyl.

Historien begynner i 2005, da Follo politidistrikt under en ransaking fant flere burundiske pass og visumsøknader. Dokumenteierne ble funnet gjennom sjekk i asylregisteret, og personene ble brakt inn for avhør. De benektet at dokumentene var deres, og forklarte at reisedokumentene var kjøpt og at noen måtte ha forfalsket dokumentene ved fotobytte. ID-papirene ble deretter sendt med sakene til de respektive politidistrikt.

PU overtar saken

PU fikk sakene i 2008. I visumsøknadene som ble funnet i 2005, fremkom det at en tysk kvinne hadde garantert for de besøkende helt tilbake i 2003. Anledningen var hennes sønns bryllup. Han skulle gifte seg med en burundisk kvinne som hadde kommet til Norge som asylsøker i 2000. PU tok kontakt med den tyske garantisten, som kunne fortelle at to av personene som PU satt med visumsøknadene til var broren og søsteren til hennes svigerdatter. Den tyske kvinnen var imidlertid ikke klar over at disse to hadde dratt videre til Norge etter bryllupet og søkt asyl under falsk identitet.

Ektefelle søker asyl i Norge som kidnappet sexslave

I 2005 kom ektefellen til broren i søskenflokket til Norge for å søke asyl. Hun fremviste ikke pass eller andre identitetspapirer, og asylgrunnlaget hennes var at hun var blitt kidnappet og holdt som sexslave i jungelen i årene 2004–2005 og at hun hadde klart å rømme. På grunn av den tyske kvinnens opplysninger om ektemannen, samt kvinnens mangelfulle forklaring, fikk PU medhold i retten om å undersøke ekteparets leilighet. Undersøkelsen ble utført av Bømlø lensmannskontor og beslagene ble sendt til PU.

Fotoalbum får brikkene til å falle på plass

Blant beslagene var et fotoalbum med en rekke bilder datert i perioden 2004–2005. På flere av bildene var en elegant, velkledd og tilsynelatende lykkelig dame hvis fremtoning ikke stemte overens med kvinnens angivelige bakgrunn som sexslave. Blant beslagene var også en almanakk med burundisk pass og identitetsnumre og en rekke bilder tatt i bryllupet som ekteparet hadde hatt i hjemlandet i 2003. På et av bildene var brudeparet avbildet foran bryllupskaka med andre navn enn det paret hadde oppgitt til norske myndigheter. Brudens navn på marsipanlokket sammenfalt derimot med personalia i kvinnens almanakk. Brikkene begynte nå å falle på plass. UDI tok saken alvorlig og betraktet dette som en grov utnyttelse av asylinstituttet.

Identifiseringsarbeid

Kontroller er ett av verktøyene som brukes for å løse Id-saker.

Politiets oppgave er å klarlegge utlendingers rette identitet. Norske myndigheter har et grunnleggende behov for å kjenne identiteten til personer som befinner seg i Norge, blant annet av hensyn til rikets sikkerhet. Å fastslå sikker identitet er også viktig for å sikre at færrest mulig med uriktig identitet får oppholdstillatelse i Norge. Identitetsfastsettelse er dessuten som regel nødvendig for å iverksette negative vedtak i utlendingssaker.

PU arbeider med identitetsfastsettelse i alle asylsaker, unntatt i de sakene der asylsøkeren skal uttransporteres etter Dublin II-forordningen. I de tilfellene der asylsøkeren er i besittelse av gyldig pass eller andre identitetspapirer, blir dokumentene undersøkt og i noen tilfeller verifisert før uttransporten finner sted. I tillegg bistår PU politidistriktene med identitetsfastsettelse i bort- og utvisningssaker.

Arbeidet med identitetsfastsettelse er som regel tidkrevende. PU har som mål å utføre identitetsundersøkelser så tidlig som mulig etter asylsøkernes ankomst til Norge. Mye av arbeidet blir også gjort etter et eventuelt negativt vedtak. PU anvender en rekke forskjellige politimetoder i dette arbeidet.

Utfordringer

PUs største utfordring i identitetsarbeidet er, som tidligere år, at mange såkalte identitetsløse asylsøkere ikke samarbeider om å avklare sin riktige identitet. PUs erfaring tilsier at disse, med svært få unntak, kunne blitt uttransportert til sitt hjemland dersom de selv hadde samarbeidet med PU om avklaring av identitet og innhenting av reisedokumenter. Et ukjent antall personer oppholder seg derfor ulovlig i Norge i det PU ikke uten asylsøkerens bistand klarer å bringe vedkommendes identitet på det rene.

Fengslinger

I 2008 ble 366 personer fengslet av PU. De fleste av disse i påvente av å bli uttransportert til et annet Schengen-land etter Dublin II-forordningen. 103 utlendinger ble fengslet mens PU innhentet reisedokumenter, innreisetillatelse og lignende. 115 personer ble fengslet på grunn av ukjent identitet. 78 av disse fordi de hadde manipulerte fingertupper da de meldte seg som asylsøkere.

Årsak til fengsling	2008	2007
Pga. Id-tvil	115	116
Pga. snarlig uttransport	237	216
I andre politidistrikter	17	76
Totalt	366	408

Hendelse

Vietnamesiske "hasjgartnere" identifisert

I kjølvannet av arrestasjonene av mange vietnamesere på hasjplantasjer i fjor, ble PU bedt om å bistå med identifisering av disse. PU inviterte en delegasjon fra vietnamesiske myndigheter til Norge for å få verifisert og utstedt reisedokumenter på vietnamesere som var ulovlig i Norge.

Av de 28 personene som ble fremstilt for delegasjonen, ble 26 personer identifisert. Det er PU meget godt fornøyd med. Delegasjonen fra Vietnam besto av to personer fra vietnamesiske myndigheter. Disse ble tatt med til ulike fengsler der det var vietnamesere. I Drammen snakket de med ni personer. Dette var "gartnere" som satt i Drammen fengsel, Horten fengsel, Ringerike fengsel og Hassel fengsel.

Søkte asyl etter pågripelse

Like før besøket hadde Oslo politidistrikt pågrepet fire vietnamesere uten lovlig opphold i Norge. Alle disse fire søkte asyl. UDI behandlet disse sakene raskt, og alle fikk avslag med begrunnelse at søknadene var åpenbart grunnløse. Også disse fire ble fremstilt for delegasjonen.

På det siste møtet før delegasjonen forlot Norge, fikk PU reisedokumenter på ti personer. Alle disse var personer som kunne uttransporteres innen seks måneder. Delegasjonen samtykket også i å ta tilbake 16 andre vietnamesere. Dette er alle "gartnere" som soner og vil bli løslatt mer enn seks måneder frem i tid. Kun for to personer trengte delegasjonen mer tid før de kunne si om de ville utstede reisedokumenter.

Tilbaketakelsesavtale

Dette var det første verifikasjonsbesøket fra Vietnam etter at tilbaketakelsesavtalen mellom Norge og Vietnam trådte i kraft 14. oktober 2007.

Den første uttransporteringen skjedde like før jul, da tre av disse ble uttransportert til Vietnam. Disse ble sendt sammen med en fjerde vietnameser som har sonet en dom på 11 år for flere drapsforsøk. Dette er en sak vi arbeidet med i flere måneder, og som løste seg etter at delegasjonen dro fra Norge.

Politiet avslørte 46 hasjplantasjer i 2008. 110 personer ble pågrepet i forbindelse med plantasjene.

Politiets utlendingsinternat

Fakta	2008	2007
Totalt innlosjerte	1182	1606
I varetekt	411	409
Antall overnattinger	5957	5517

Ny forskrift

I april ble forskrift for utlendingsinternatet vedtatt. Hjemler for bruk av nødvendig makt er nå tydeliggjort og utlendingens rettigheter er understreket.

Erfaringene med implementering av lov og forskrift er svært gode. Reglene gir en trygg og tydelig ramme for oppholdet ved Politiets utlendingsinternat, både for utlendingene og de ansatte.

Tilsynsråd

Justisdepartementet har oppnevnt et eksternt tilsynsråd for Politiets utlendingsinternat. Tilsynsrådet hadde to tilsyn i 2008. Tilbakemeldingene fra tilsynsrådet gir både de ansatte og ikke minst overordnet myndighet konstruktive tilbakemeldinger rundt driften av institusjonen. Tilsynsrådet har i 2008 bestått av Randi Carlstedt, Kjell Lamo og Berit Hjørnevik.

I slutten av oktober besøkte Sivilombudsmannen utlendingsinternatet.

Tilsynsrådet på sitt første besøk ved utlendingsinternatet. Fra venstre Randi Carlstedt, Berit Hjørnevik og Kjell Lamo. (Foto: Tom Gustavsen)

Utsmykking av Trandum

KORO (Kunst i offentlig rom) har i 2008 arbeidet med å finne frem til passende utsmykning av utlendingsinternatets lokaler på Trandum. En installasjon av kunstneren Åsa Sonjasdotter ble valgt. Samarbeidet med KORO og ikke minst kunstneren Åsa Sonjasdotter har vært interessant.

Uttransportering

Fakta 2008

2326 personer ble tvangsreturnert
565 reiste frivillig
124 ulike nasjonaliteter ble returnert
106 ulike land ble det returnert til

Fakta 2007

2187 personer ble tvangsreturnert
441 reiste frivillig
115 ulike nasjonaliteter ble returnert
109 ulike land ble det returnert til

Totalt 2891 personer ble uttransportert i 2008. Det er 263 flere enn i 2007. Av de som ble uttransportert i 2008, var det 1002 personer som hadde søkt asyl og 1084 personer som ble bort- eller utvist etter lovbrudd i Norge. 565 reiste frivillig. Totalt ble det returnert statsborgere fra 124 land fra Norge. Disse ble returnert til 106 land.

Statsborgere som oftest ble returnert etter avslag på asylsøknad eller uttransportert i samsvar med Dublin-regelverket:

Land	2008	Land	2007
Serbia	161	Afghanistan	153
Eritrea	152	Irak	147
Russland	138	Serbia	102
Irak	125	Russland	92
Afghanistan	65	Eritrea	57

12

Statsborgere som oftest ble returnert etter å være bort- eller utvist:

Land	2008	Land	2007
Romania	128	Romania	108
Nigeria	105	Polen	85
Litauen	83	Nigeria	81
Polen	78	Litauen	74
Irak	54	Kroatia	50

De fem land PU returnerte flest til:

Land	2008	Land	2007
Italia	323	Sverige	184
Sverige	231	Italia	154
Polen	148	Tyskland	138
Serbia	140	Afghanistan	133
Tyskland	132	Serbia	103

Frivillig retur

De fem største nasjonalitetene som returnerte frivillig i samarbeid med IOM:

Land	2008	Land	2007
Serbia	126	Serbia	78
Irak	83	Nepal	45
Russland	47	Irak	39
Sør-Korea	26	Iran	33
Nepal	25	Afghanistan	31

I 2008 returnerte 565 personer frivillig i samarbeid med IOM (International Organisation for Migration). PU og Utendingsdirektoratet samarbeider med IOM om frivillig retur. De som returnere frivillig, får hjelp med praktiske ting både før og etter hjemreise fra IOM. De får også reisen betalt.

13

Utfordringer i returarbeidet

Vi erfarer at en stadig større del av asylsøkerne kommer fra land det for tiden er vanskelig å gjennomføre uttransporter til. Dette er personer som ikke kan bli returnert på grunn av krig og usikkerhet i hjemlandet. En annen utfordring er at noen land krever frivillighet for å utstede reisedokumenter og akseptere retur.

Spesialutsendinger skal styrke identifisering og retur

Regjeringen ønsker å styrke returarbeidet ved sentrale norske utenriksstasjoner med spesialutsendinger fra utlendingsforvaltningen. I september ble fire spesialutsendinger utplassert i Amman, Nairobi, Rabat og Bangkok. Dette er sentrale områder det kommer mange asylsøkere fra. Tre av spesialutsendingene er rekruttert fra PU og en fra Hedmark politidistrikt.

En av spesialutsendingenes hovedoppgaver skal være å arbeide med og forhindre menneskesmugling, verifisere opplysninger i opprinnelsesland og legge til rette for uttransportering av personer uten lovlig opphold i Norge. Utsendingene skal bistå samt være et bindeledd mellom norsk politi og utenlandske myndigheter i retur- og identitetsspørsmål. De vil også arbeide med å verifisere utlendinger med ulovlig opphold i Norge og de som mistenkes for å ha oppgitt falsk identitet til norske myndigheter. Videre vil spesialutsendingene være ambassadørens viktigste rådgiver i retur-, identitets- og politirelaterte spørsmål.

Hendelse

Første tvangsretur til Bagdad

I slutten av januar ble en iraker tvangsreturnert til Bagdad etter å ha sonet 13 år for drap. Det ble satt inn store ressurser for å få aksept for retur innen irakeren ble løslatt.

Irakeren kom til Norge som overføringsflyktning i 1993. I 1994 drepte han sin tidligere samboer, en 19 år gammel jente, under særdeles skjerpene omstendigheter. Han ble dømt til 13 års fengsel for drap. Irakeren hadde planer om å bosette seg i Asker og Bærum etter løslatelse. Politiets utlendingsenhet og Asker og Bærum jobbet sammen for å få denne drapsmannen sendt hjem.

Irakeren og to av ledsagerne under mellomlanding.

Tung ID-sak

Mannen hadde ingen identitetsdokumenter. Det var derfor nødvendig å få aksept fra irakiske myndigheter for retur til Irak. Mannen har tilknytning til Kirkuk, en by i nord som kontrolleres av sentralmyndighetene i Bagdad. Norsk politi har ikke tidligere tvangsreturnert til områder som kontrolleres av myndighetene i Bagdad. Irakeren ønsket ikke å returnere til hjemlandet, og ville derfor ikke bidra til å avklare sin identitet.

PU kunne ikke løse denne saken, og koplet inn Politidirektoratet, Justisdepartementet og Utenriksdepartementet. Norges ambassadør i Amman overleverte en anmodning fra Justisdepartementet til irakiske myndigheter om tilbaketakelse av irakeren. Etter dette var det mye kontakt mellom den irakiske ambassaden i Oslo og PU for å få denne aksepten. Det var viktig med en rask avklaring slik at han kunne uttransporteres før løslatelse. Norges ambassade i Amman kontaktet innenriksdepartementet i Bagdad like før maksimal fengsling, og fikk aksept til retur fra irakiske myndigheter. Irakeren ble uttransportert til hjemlandet 29. januar 2008.

Godt samarbeid løste saken

Det har vært mange involverte instanser i saken, og alle parter har lagt vekt på at det var god kommunikasjon og godt samarbeid mellom fengselet, politiet og utlendingsmyndighetene som gjorde at det ble en så rask løsning på en vanskelig oppgave. Samarbeidet med ambassaden i Amman har vært avgjørende for at oppdraget lyktes.

Fremtidige tvangsreturer

Representanter fra PU har hatt et møte med den norske ambassaden i Amman for å undersøke muligheten for fremtidige tvangsreturer til Bagdad. Britiske og svenske myndigheter tvangsreturnerer per i dag til Bagdad via Amman.

Hendelse

Inder delte skattekort med broren

Gatekjøkkenansatt inder jobbet ulovlig og brukte brorens skattekort for å skjule det. Etter pågrepelsen søkte han asyl, men fikk avslag. Han er nå tilbake i India.

Romerike politidistrikt pågrep i slutten av oktober 2008 en indisk borger i forbindelse med en kontroll mot et gatekjøkken i distriktet. Inderen kunne ikke fremvise pass eller andre ID-dokumenter. Innehaveren av gatekjøkkenet fant etter hvert frem et skattekort og sa at dette tilhørte den pågrepne.

Det ble avdekket at foto av skattekortets innehaver ikke stemte med utseendet til den pågrepne. Den pågrepne ble anmeldt for falsk forklaring og varetektsfengslet i Nedre Romerike tingrett. Under varetektsoppholdet søkte han asyl.

PU sjekket så utlendingssaken til skattekortinnehaveren. I forbindelse med at han søkte om første gangs oppholdstillatelse i 2005 (gift med norsk borger), innleverte han en familieoversikt. Han oppga blant annet at han hadde to brødre. Ved søk i databasen for utlendingssaker fant man etter hvert frem til at den ene broren to ganger hadde fått innvilget visum ved den norske ambassaden i Delhi. Han kom til Norge for siste gang i september 2007.

Bildet av personen som hadde fått visum var identisk med bildet av den personen som var varetektsfengslet.

Inderen med oppholdstillatelse (og skattekort) var innmeldt i Arbeidstakerregisteret som ansatt ved nevnte gatekjøkken fra våren 2008, men det var altså broren som faktisk arbeidet der.

Konfrontert med dette faktum, valgte den fengslede å legge kortene på bordet. Han ble dømt til 45 dagers ubetinget fengsel. Asylhistorien var det ingenting galt med, men Utlendingsdirektoratet avslø søknaden som åpenbart grunnløs etter at sannheten kom for dagen. I tillegg ble han varig uttvist. Han er nå uttransportert.

PU ansatt under Frontex-aksjon i Hellas.

PU deltar i Frontex

Frontex ble etablert i 2005 og er et samarbeid mellom EU, Island og Norge. Hovedkontoret ligger i Warszawa. Hensikten med samarbeidet er å styrke sikkerheten ved grenseovergangene inn til medlemslandene.

Medlemslandene bidrar med ressurser og personell til Frontex. Det finnes faste pooler med tjenestemenn som arbeider med grensekontroll langs Schengens yttergrenser, fra tre til åtte uker i året. PU bidrar også med mannskap til en beredskapspool (RABIT) som rykker ut på kort varsel ved ekstraordinære hendelser. I tillegg arrangeres det felles uttransporter fra medlemslandene. Innsamling og analyse av data er også en viktig oppgave. Analysene gir Frontex indikasjoner på hvor de bør prioritere videre arbeid.

Innsamling og analysering av data

For å vite hvor Frontex til enhver tid skal sette inn sine ressurser, samler alle medlemslandene inn data om grensebevegelser osv. Dataene blir deretter videresendt til Frontex sentralt. De endelige analysene viser trender og en helhetlig oversikt over grensebevegelser i medlemslandene. PU har ansvaret for å samle inn norske data.

Besøksadresse:

Christian Krohgs gate 32,
0186 Oslo

Postadresse:

Postboks 9277 Grønland,
0134 OSLO

Telefon: 22 34 24 00

Faks: 22 34 24 80

Desken: 22 34 24 20

Politets utlendingsenhet

Februar 2009

Oppleg 1000

Design og trykk: Stens trykkeri AS

Trykket på miljøpapir

Bilder: Scandinavian Stockphoto

Tom Gustavsen

Politiet